

NEDERLANDS-VLAAMSE WETENSCHAPSDAGEN PALLIATIEVE ZORG 2023

Donderdag 23 november 2023

09:00 10:00	Ontvangst en registratie	Albrecht Dürerzaal
10:00 10:20	Opening en welkom dag 1 Nederlands-Vlaamse Wetenschapsdagen Palliatieve Zorg 2023: "Niets over ons, zonder ons". Johan Wens , Universiteit Antwerpen, voorzitter Palliatieve Hulpverlening Antwerpen vzw, dagvoorzitter Kenneth Chambaere , Universiteit Gent, voorzitter wetenschappelijk comité nwdpz2023	HvL Frederik de Tassis zaal
10:20 11:10	Hille Voss <i>Keynote: Participatie in onderzoek van mensen met kwetsbaarheid</i> Hille Voss zal bespreken hoe mensen met kwetsbaarheid actief betrokken kunnen worden in onderzoek naar palliatieve zorg. Zij zal laten zien hoe mensen met een verstandelijke beperking betrokken kunnen worden d.m.v. van groeps gesprekken, interviews en de principes van co-creatie. Daarnaast zal zij verkennen hoe deze benadering ook van toepassing kan zijn op andere kwetsbare groepen, zoals mensen met dementie, en ingaan op voordelen en belemmeringen van inclusief onderzoek	HvL Frederik de Tassis zaal
11:10 12:10	Beste abstracts 2023 Maïke van der Waal 029 Interviewstudie met zorgprofessionals, patiënten en mantelzorgers naar beïnvloedende factoren van deprecipatie binnen de eerste lijn Marthe Tulpin 036 Interviewstudie naar de ondersteuningsnoden van jongeren en jongvolwassenen (AYAs) die een ouder hebben met kanker	HvL Frederik de Tassis zaal
12:10 13:25	Pauze, lunch, netwerkmoment	
13:25 14:25	Roos de Jonge <i>Keynote: Niets over ons, zonder ons: een moeder vertelt</i> Na het overlijden van haar dochter Maggie besluit Roos de Jonge het narratief van het zorgtraject en de palliatieve fase om te zetten in een onderwijsproject. Het verhaal bevat krachtige leermomenten en de realiteit van elke dag.	HvL Frederik de Tassis zaal
14:25 14:55	Pauze, koffie, thee	
14:55 16:25	Abstract- (1-3) en Workshopessie1 Abstractsessie 1 Vroegtijdige Zorgplanning (ACP / VZP) Voorzitter Annicka van der Plas Fran Peerboom 001 Bouwstenen voor communicatie over het levenseinde als onderdeel van proactieve zorgplanning: een scoping review. Marie-José Vleugels 002 Palliatieve zorg en advance care planning voor poliklinische patiënten met een inoperabel aorta aneurysma. Tessa Bergman 009 Informatiebijeenkomsten over zorg rond het levenseinde om proactieve zorgplanning te stimuleren: twee derde van de ouderen is geïnteresseerd Fenne Bosma 017 De houding van Nederlandse burgers ten opzichte van vroegtijdige zorgplanning Sophie Albrecht 031 Exploratief onderzoek naar de barrières, facilitatoren en good practices binnen woonzorgcentra om advance care planning te implementeren Marjon van Rijn 040 Welke rol hebben verzorgenden Individuele Gezondheid (IG) bij proactieve zorgplanning voor ouderen met complexe zorgvragen?	Lokaal S.R.219
	Abstractsessie 2 Beslissingen rond het levenseinde Voorzitter Kenneth Chambaere Matthew Grant 032 Het ontwikkelen van een strategie om het medicatiebeheer voor patiënten met een gevorderde ziekte te verbeteren door tijdige deprecipatie in de eerstelijnszorg. Yolanda Vis 074 Samenwerking van stilte in de palliatieve zorg: ervaringen van verpleegkundigen Charlotte Boven 015 Rouwzorgnoden van naasten tijdens een euthanasieprocedure: een kwalitatieve studie Marte van Hylckama Vlieg 027 De recidiefkans op veneuze trombo-embolie na het staken van antistollingstherapie bij patiënten met kanker-geassocieerde trombose: een systematische review en meta-analyse Frédérique Kraak-Steenken 054 Ouderen die een euthanasieverzoek doen op basis van stapeling van ouderdomsaandoeningen: cross-sectioneel vragenlijst onderzoek naar ervaringen van artsen in Nederland Eva Bolt 064 Bewust stoppen met eten en drinken met het doel te sterven; waarom en hoe besluiten mensen hiertoe? Liesbeth van Vliet 071 Informatievoorziening over het spectrum van wensen bij levensbedreigende ziekten	Lokaal S.R.224

NEDERLANDS-VLAAMSE WETENSCHAPSDAGEN PALLIATIEVE ZORG 2023

Abstractsessie 3 Pyschosociale en spirituele zorg

Voorzitter Michael Echteld

Lokaal R.S. 112

Sita de Vries

046 Belemmerende en bevorderende factoren die zorgverleners ervaren in het spreken met patiënten over hun persoonlijke waarden, wensen en behoeften, een systematisch literatuuronderzoek

Sita de Vries

047 Inzicht in het verkennen en monitoren van de persoonlijke waarden, wensen en behoeften van patiënten met uitgezaaide kanker door zorgverleners in het ziekenhuis, een kwalitatieve studie

Sophie Renckens

028 Ervaringen met en behoefte aan nazorg onder nabestaanden van intensive care patiënten: mixed-methods studie.

Sabet Van Steenberghe

048 Welke kennis en vaardigheden hebben vrijwilligers uit de gemeenschap nodig om palliatieve zorgbehoeften te signaleren naar professionals? Een kwalitatief onderzoek

Susanne Arends

012 Ondersteunende gespreks hulpmiddelen voor gesprekken over intimiteit en seksualiteit bij patiënten met ongeneeslijke kanker

Sophie Opsomer

020 Veerkracht bij partners van palliatieve patiënten met kanker: nieuwe inzichten in het gedrag en de rol van een ondersteunend netwerk

Workshopsessie 1

Yvonne Engels, Jacqueline van Meurs

Signaleren en verkennen van wat de palliatieve patiënt bezig houdt, dit integreren in proactieve zorgplanning, verslaglegging en overdracht

In de definitie van palliatieve zorg staat dat er aandacht besteed moet worden aan de fysieke, sociale, psychologische en zingeving- (of spirituele) dimensie. Zingevingvragen, vragen over de dood en het leven horen bij het leven. Dus ook bij de zorg. Maar wat is die zingevingdimensie in de zorg? En hoe kan je daar als zorgprofessional mee? Of doe ik het impliciet wellicht al? En hoe implementeer ik dit dan in de dagelijkse zorgverlening? En kost dat niet veel te veel tijd?

16:25 16:35

tijd om zich te verplaatsen

16:35 18:05

Abstract- (4-6) en Workshopsessie 2

Abstractsessie 4 Pijn- en symptoombestrijding

Voorzitter Peter Pype

Lokaal S.R.219

Suzan van Veen

060 Non-farmacologische verpleegkundige interventies voor pijnverlichting bij palliatieve patiënten: een systematische review

Tamara van Schaik

051 Gatekeeping en belasting bij onderzoek in de hospice setting: een pilotstudie naar de haalbaarheid van een vergelijkende studie met dexpanthenol gel ten opzichte van spekselvervangers bij een droge mond in de laatste levensfase

Indra Albrecht

061 Wat zijn relevante indicatoren om de kwaliteit van palliatieve sedatie te beoordelen? Resultaten van een scoping review

Eva Oldenburger

044 Elektronische Patient Reported Outcome Measures (ePROMs) in follow-up na palliatieve radiotherapie: een implementatiestudie.

Michael Echteld

062 Internationale verschillen in kwaliteit van palliatieve zorg voor mensen met een verstandelijke beperking: Resultaten van de PEPIC-19-studie

Mirjam Crul

018 Een schema voor het continueren of saneren van antitrombotica in palliatieve kankerpatiënten: een retrospectieve analyse

Abstractsessie 5 Participatie van of samenwerking met patiënten en/of naasten

Voorzitter Annelies Janssens

Lokaal S.R.224

Everlien de Graaf

069 Samen zijn we beter, ook als patiënten niet meer beter worden

Michèle Morel

022 Eindelevensgesprekken: een grote meerwaarde in de spirituele zorg aan het levenseinde

Steven Vanderstichelen

065 Ontwikkeling van een Theory of Change voor de evaluatie van evidence-based, praktijk- en burger geïnformeerd palliatieve zorg beleid in Vlaanderen

Erica Witkamp

014 'Leven met kanker': duurzame implementatie van een programma voor zelfmanagement ondersteuning door lotgenoten

Mildred Montpellier

006 Doorlevers: een onderzoek over én met mensen die lang leven met ongeneeslijke kanker

Koen Westen

059 Implementatie van palliatieve zorg voor mensen met complexe psychiatrische problematiek.

Abstractsessie 6 Onderwijs

Voorzitter Johan Wens

Lokaal R.S. 112

Marijke Dericks- Issing

019 Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg (O²PZ): Ontwerpen, Implementeren en Consolideren van onderwijs Palliatieve Zorg in Nederland

Hinke Hoffstädt

023 De reis van de naasten: Ontwikkeling van een workshop voor zorgverleners die hun zorg voor naasten willen verbeteren

Danny Vereecke

030 Ik zie ik zie wat jij niet ziet! Herken jij de knipperlichten voor de tijdige opstart van palliatieve zorg?

Ariane Stoppelenburg

070 Kennis en houding van verzorgenden en verpleegkundigen ten opzichte van palliatieve zorg in verpleeghuizen en thuiszorginstellingen

Annelies Janssens

042 Palliare: surrounded with care

Workshop 2

Bregje Onwuteaka-Philipsen, Sophie Renckens, Natasja Raijmakers, Linda Brom

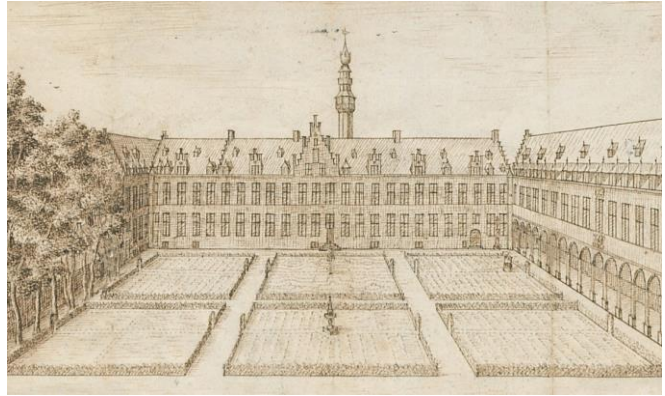
Kennisagenda Palliatieve Zorg in Nederland

Welke kennis binnen de palliatieve zorg ontbreekt? Deze workshop gaat over de ontwikkeling van een nationale kennisagenda palliatieve zorg in Nederland. De kennisagenda kan richting geven aan plannen van onderzoekers en potentiële financiers van onderzoek. Onderzoekers vertellen over de totstandkoming van de kennisagenda en geven bezoekers inzicht in wat voor soort onderzoeksvragen leven in het veld onder o.a. verpleegkundigen, artsen, geestelijk verzorgers, maatschappelijk werkers, onderzoekers en beleidsmedewerkers. Samen met de deelnemers gaan de onderzoekers aan de slag om een prioritering aan te brengen in deze onderzoeksvragen.

19:00 20:30

Ontvangst en receptie door het Stadsbestuur op het Stadhuis van Antwerpen

NEDERLANDS-VLAAMSE WETENSCHAPSDAGEN PALLIATIEVE ZORG 2023

Vrijdag 24 november 2023

08:30 09:00	Registratie open		Albrecht Dürerzaal
09:00 09:10	Opening en welkom dag 2 Nederlands-Vlaamse Wetenschapsdagen Palliatieve Zorg 2023: "Niets over ons, zonder ons". Kenneth Chambaere , Universiteit Gent, voorzitter wetenschappelijk comité nwdpz2023, dagvoorzitter		HvL Frederik de Tassis zaal
09:10 10:00	Catherine Walshe <i>Keynote: Implementation of research, from publication to practice</i> <i>In this lecture the evidence exploring how research findings can influence policy and practice will be explored. There will be a practical focus exploring both how those who conduct research could work to influence practice more readily and rapidly, but also how those in practice can interpret research to implement meaningfully into their own practice.</i>		HvL Frederik de Tassis zaal
10:00 10:30	Pauze, koffie, thee		
10:30 12:00	Abstract- (7-9) en Workshopessie 3 Abstractsessie 7: Het netwerk rond de patiënt Masha Zee <i>066 Het ervaren van beperkingen in levenseindezorg tijdens de COVID-19 pandemie hangt samen met een laag welzijn bij zorgverleners</i> Laurien Ham <i>052 Beloop van emotioneel functioneren en ervaren kwaliteit van zorg van naasten in het laatste levensjaar van patiënten met gevorderde kanker: resultaten van de eQuiPe studie</i> Louise D'Eer <i>021 Mensen met een mantelzorgervaring in het afgelopen jaar zijn meer geneigd om in hun buurt te participeren rond ernstige ziekte, dood of verlies. Een dwarsdoorsnede-onderzoek in twee buurten in België</i> Roeline Pasman <i>068 Het verband tussen kenmerken van mantelzorg(ers) drie maanden voor het overlijden van een oudere en ervaren belasting van de mantelzorger.</i> Anne-Floor Dijkhoorn <i>003 Ervaren emotionele impact van het verlenen van palliatieve zorg door verzorgenden. Een kwalitatieve interviewstudie in Nederlandse verpleeghuizen.</i>	Voorzitter Erica Witkamp	Lokaal S.R.124
	Abstractsessie 8: Ethiek en beslissingen rond het levenseinde Anne-Lore Scherrens <i>034 Co-creatieve ontwikkeling van een interventie om personen met kanker te helpen bij het starten van een palliatieve zorg gesprek</i> Tamara van Schaik <i>055 Transmurale samenwerking in de palliatieve zorg: een pilotstudie naar de implementatie van een gestructureerde warme overdracht voor ongeplande ziekenhuisopnames van patiënten in de palliatieve fase</i> Sifra H van de Beek <i>035 De plaats van zorg en sterven in praktijk en beleid – opvattingen en visies van stakeholders in het veld</i> Jens Kleinen <i>043 Haalbaarheid en wenselijkheid van het aanbrengen van een siliconen armbandje met een Do Not Resuscitate (DNR) symbool bij bewoners van woonzorgcentra</i> Moyke Versluis <i>045 Beloop van de perceptie van prognose in het laatste levensjaar van patiënten met gevorderde kanker</i>	Voorzitter Kenneth Chambaere	Lokaal S.R. 119
	Abstractsessie 9: Pro sua cuique Susane Arends <i>075 Perspectief van artsen op de betrokkenheid van verpleegkundigen bij beslissingen over het levensverlengend behandelen. Een interviewstudie.</i> Tessa D. Bergman <i>057 Informatiebijeenkomsten over zorg rond het levenseinde voor Turkse en Marokkaanse ouderen: ervaringen van gezondheidsvoorlichters en deelnemers</i> Annicka van der Plas <i>050 Gesprekken over zorgvoorkeuren tussen ouderen en hun arts voor en tijdens de COVID-19 pandemie</i> Nienke van Velzen <i>041 Ontwikkeling van teams palliatieve zorg in Nederlandse ziekenhuizen van 2014 tot 2020: resultaten van een herhaald vragenlijstonderzoek</i> Trudy Schutter <i>053 Sociale ondersteuning van mensen in de palliatieve fase: een scoping review</i> Frederick Daenen <i>067 Integratie van palliatieve zorg in experimentele fase I-kankerstudies: Een kwalitatieve studie</i>	Voorzitter Evelien Kuip	Lokaal S.R.118

NEDERLANDS-VLAAMSE WETENSCHAPSDAGEN PALLIATIEVE ZORG 2023

Workshop 3

Roos de Jonge, Anneke Francke

HvL Prentenkabinet

Geef een stem aan de patiënt: tips voor patiëntparticipatie in onderzoek en onderwijs

Beginnen met een voorstel rondje en of ze al ervaring hebben met patientenparticipatie

Theorie deel:

- ⇒ Wat is patiëntparticipatie
- ⇒ Ladder of involvement
- ⇒ De verschillende rollen van patiënten in onderzoek

Actief deel:

- ⇒ Paar oefeningen om inzicht te geven
- ⇒ Vooral veel voorbeelden laten zien en vragen beantwoorden

<https://assets-eu-01.kc-usercontent.com/546dd520-97db-01b7-154d-79bb6d950a2d/59bb31da-117b-42be-9979-c96936e2422c/GNK-Waaijer-Patientenparticipatie.pdf>

12:00 13:10 Lunch

13:10 14:40 Abstract- (10-12) en Workshop sessie 4

Abstractsessie 10: Bijzondere doelgroepen

Voorzitter Marjon van Rijn

Lokaal S.R.124

Ilse Oerlemans

073 Proactive Zorgplanning bij patiënten met de ziekte van Huntington: bevorderende en belemmerende factoren ervaren door zorgverleners

Jolanda van Omme

056 De kwaliteit van palliatieve zorg voor mensen met een verstandelijke beperking (VB) in Nederland.

Marijanne Engel

005 Ervaringen met een teamgericht leerprogramma voor implementatie van de IMplementing Pediatric Advance Care planning Toolkit (IMPACT) in de kinderpalliatieve zorg

Michael Echteld

063 Effectevaluatie van het toepassen van het gesprekshulpmiddel SamenSprak voor gezamenlijke besluitvorming met mensen met een verstandelijke beperking in de palliatieve fase

Chantal Joren

004 Ervaringen van ouders en zorgverleners met de inhoud en vorm van het Individueel ZorgPlan kinderpalliatieve zorg: mixed-method onderzoek

Chantal Joren

076 Ervaringen van ouders en zorgverleners met het gebruik van een individueel zorgplan voor kinderpalliatieve zorg: mixed-method onderzoek

Abstractsessie 11: Interprofessioneel en transmuraal samenwerken

Voorzitter Peter Pype

Lokaal S.R.219

Gerda van den Berg

033 Technologie markeert de palliatieve fase

Sabet Van Steenberghe

049 Attente bezoekers: de ontwikkeling van een trainingsprogramma om buurtvrijwilligers te versterken in het opnemen van hun palliatieve zorg signaalfunctie

Maurice Theunissen

008 Aanbevelingen voor het verbeteren van chronische zorg in tijden van een pandemie op basis van patiëntervaringen

Luc Van Leemput

039 Maakt de eerste lijn systematisch gebruik van palliatieve begeleidingsequipes?

Ingrid van Zuilekom

007 Voorbij de generalist, consensus over specialistische expertise in palliatieve zorg in Nederland – een aangepaste Delphi - studie

Abstractsessie 12: Implementatie van onderzoek in praktijk en curriculum

Voorzitter Annelies Janssens

Lokaal S.R.225

Lies Beunens

010 Patiëntparticipatie voor de gehospitaliseerde palliatieve patiënt: versterking van zorg-ethische competenties bij zorgverleners via lerende gemeenschappen en ontwikkeling van een bordspel

Inge van Trigt

013 Knelpuntenanalyse zorg in de stervensfase

Eveline Raemdonck

011 Het routinematig meten van levenskwaliteit bij patiënten met kanker: een internationale studie

Iris Beuls

038 Drie kwalitatieve onderzoeksmethoden in palliatieve zorg: inzichten van een architect-onderzoeker

Katrin Kochems

072 Doorontwikkeling en pilot-evaluatie van de Zelfevaluatie Palliatieve Zorg voor Zorgorganisaties

Workshop 4

Wendy Van de Velde

HvL Prentenkabinet

Patiënten als Partners: de kracht van een Patiëntenadviesraad voor WetenschappelijkOnderzoek

Patiënten als Partners: de kracht van een Patiëntenadviesraad voor WetenschappelijkOnderzoek

Deze workshop licht het belang en de meerwaarde van patiëntenparticipatie in wetenschappelijk onderzoek toe. Onderzoek patiëntvriendelijk maken is één van de doelstellingen van de eerste patiëntenadviesraad voor wetenschappelijk onderzoek (PAWO) in België. Ontdek het ontstaan, de oprichting, de doelstellingen, de obstakels, de toekomstige uitdagingen van deze raad en tips voor patiëntvriendelijk onderzoek. Aansluitend luisteren we naar inspirerende getuigenissen van twee leden over hun drijfveer en ervaringen bij PAWO. Tot slot kunnen er vragen gesteld worden tijdens een paneldiscussie.

14:40 15:50 tijd om zich te verplaatsen

14:50 15:35 Workshop sessies (5-8)

Workshop 5

Hille Voss, Anneke Francke

Lokaal S.R.219

Patiëntparticipatie in participatief actieonderzoek

Onderzoekers weten veelal wel hoe ze patiënten kunnen ondervragen in interviews of surveys, maar weten vaak minder over hoe ze patiënten of hun mantelzorgers een onderzoekersrol kunnen geven. In deze workshop delen we met elkaar wetenschappelijke en praktijkkennis over hoe binnen participatief actieonderzoek patiënten en mantelzorgers "co-onderzoeker" kunnen zijn.

NEDERLANDS-VLAAMSE WETENSCHAPSDAGEN PALLIATIEVE ZORG 2023

Workshop 6

Catherine Walshe

From publication to practice

In this hands on workshop, participants will be encouraged to consider how some exemplars of recent published research could be translated into actions that they could take within their own areas of practice. There will be lessons to learn both from the perspective of both researchers and clinicians.

HvL Prentenkabinet

Workshop 7

Marijke Dheedene

Integratie van stakeholders in jouw onderzoek: van doordachte strategie tot soft skills.

Impact hebben in de samenleving met jouw onderzoek, kan je vaak realiseren door samen te werken met externe partners, beleidsmakers, praktijkprofessionals, ... Tijdens deze workshop bekijken we samen enkele belangrijke inzichten en ervaringen die kunnen helpen om deze samenwerkingen te concretiseren en zo maatschappelijke impact te faciliteren: waarom en hoe stakeholders betrekken bij je onderzoek, welke vaardigheden zijn hiervoor nuttig, hoe kan ik dit strategisch uittekenen ...? Tijdens deze interactieve workshop word jij ook aan het werk gezet, om je eigen stakeholderstrategie uit te tekenen.

Lokaal S.R. 225

Workshop 8

Marjolein Verkammen, Larissa Exalto

Betekenisvolle participatie van patiënten en naasten

In deze workshop gaan we met elkaar in gesprek over hoe je er door betekenisvolle participatie van patiënten en naasten voor kunt zorgen dat jouw onderzoek na afronding ook daadwerkelijk in de praktijk geïmplementeerd kan worden. Hoe en waar vind je patiënten en naasten die kunnen participeren? Hoe laat je patiënten en naasten participeren op een manier die hen energie en voldoening geeft? Ook vertellen we meer

Lokaal S.R.124

15:40	16:00	Highlights Nederlands-Vlaamse Wetenschapsdagen Palliatieve Zorg 2023 Kenneth Chambaere, dagvoorzitter	HvL Frederik de Tassis zaal
		Uitgeleide Nederlands-Vlaamse Wetenschapsdagen Palliatieve Zorg 2023 Peter Pype, Universiteit Gent, voorzitter Palliatieve Zorg Vlaanderen	HvL Frederik de Tassis zaal
		Vooruitblik Nederlands-Vlaamse Wetenschapsdagen Palliatieve Zorg 2025 Karin van der Rijt, voorzitter Palliatief Nederland	HvL Frederik de Tassis zaal
16:00	tot ...	Afsluitende drink	Albrecht Dürerzaal